

Jaargang 9, herfst 2023
Verkoopprijs € 1,95

Natuurhus

Almelo

Foto en tekst: Mirna Jansen, IVN Almelo

Steenultje

Onze koffievizite was verplaatst ... een zondagochtend in mei ... er even tussenuit met de camera. Rustig rijdend in de auto, net buiten de Schelfhorst op de Boslandweg, schiet er ineens vanuit de linker berm wat 'bolligs' voor de auto langs. Ik trapte direct op de rem en ben links in de berm gaan staan. Wat was dat en waar was 'dat' gebeven?

Ik had geen verrekijker bij me, maar wel de camera met de 300 mm lens. Die heb ik gepakt en ik tuurde in een boom een eindje rechts van de weg. Nadat ik even tussen de bladeren en takken had gespeurd, zag ik opeens een klein kopje. Ja, echt, zei ik tegen mezelf. Een steenultje, schitterend!!! Het eerste exemplaar ooit, dat ik voor de lens kreeg, zo mooi! Die grote ogen keken me recht aan, althans zo voelde dat. Goh, wat een traktatie!

Heb je een idee, vraag, artikel of foto?
Neem contact op via info@natuurhusalmelo.nl.

Contact Stichting Natuurhus Almelo:

Hagenborgh 4, 7607 JT Almelo
Dagelijks geopend van 10.00 - 17.00 uur. Telefonisch bereikbaar tijdens openingstijden: 0546 451 483

Tussentijds op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen? Abonneer je op de digitale nieuwsbrief van de Stichting Natuurhus Almelo. Aanmelden kan via info@natuurhusalmelo.nl, 0546 812 849. Of kijk op: www.natuurhusalmelo.nl.

Colofon:

Het Natuurhusmagazine is een gezamenlijke uitgave van: AstronA, Imkersvereniging 't Iemenschoer, IVN, Groei & Bloei, KNNV en NIVON

Oplage: 900 exemplaren

Uitgave: herfst 2023

Redactiewerkgroep: Geesje Vinke - Edwin Sarink - Annemarie van Hofwegen - Ellen Rodenstein - Yvonne Kuiphuis - Ron Poot

Eindredactie: Maartje Ahne, StraC Communicatieadvies

Vormgeving: Jos van het Reve, Weidevogel.nl

Drukwerk: Blad.nl

Heb je een idee, vraag, artikel of foto? Neem contact op via info@natuurhusalmelo.nl. Sluitingsdatum kopij voor het volgende nummer is 12 oktober 2023.

Lid worden?

Aanmelden of afmelden kan via de ledenadministratie van uw vereniging:

- AstronA: info@astrona.nl
- Groei & Bloei: info@almelo.groei.nl
- 't Iemenschoer: iemenschoeralmelo@gmail.com
- IVN: secretariaat.ivn.almelo@gmail.com
- KNNV: secretaris@twenthe.knnv.nl
- NIVON: info@nivonalmelo.nl

Emailadressen Natuurhus Almelo

Algemeen mailadres (webmaster):	info@natuurhusalmelo.nl Tel.: 0546-812849
Bestuur stichting Natuurhus Almelo (secretariaat):	secretaris@natuurhusalmelo.nl
Doepark de Hagen:	park@natuurhusalmelo.nl
Foto's en artikelen voor het Natuurhusmagazine:	redactie@natuurhusalmelo.nl
Aanmelden van vrijwilligers:	vrijwilliger@natuurhusalmelo.nl
Natuur- en milieueducatie scholen:	onderwijs.ivn.almelo@gmail.com
Jeugdactiviteiten Scharrelkids:	scharrelkids.ivn.almelo@gmail.com
Groene visite:	groenevisite.ivn.almelo@gmail.com
Adreswijzigingen en aanmeldingen vrienden:	administratie@natuurhusalmelo.nl

Inhoud

Inhoudsopgave

Bestuur ... Hans Oude Luttikhuis (Stichting Natuurhus Almelo)	4
Natuurfestival Fête de la nature: een geslaagde dag!	6
Expositie 'Op goede voet met de aarde' ... Ineke van den Berg (IVN)	8
Door de vegetatie heen fotograferen ... Ron Poot (KNNV)	11
Groene Bibliotheek ... Truus Hoessler (Stichting Natuurhus Almelo)	12
Groene visite ... Laura Brummelhuis (IVN Almelo)	14
Nationale nacht van de nachtvlinder	16
Gezoem ... Ellen Rodenstein ('t Iemenschoer)	18
Activiteitenkalender	22
In lichtjaren heeft niemand haast ... Edwin Sarink (AstronA)	24
Scharrelkids ... Lynn Smit (IVN Almelo)	28
Potgrond ... Lidewij van Maanen (Groei & Bloei)	30
De libellen van het Hondeven ... Eveline Stegeman (KNNV)	32
Madeliefje ... Wiepke van de Vliet (IVN Almelo)	36
Hoe schoon maakt u schoon? ... Truus Hoessler (Stichting Natuurhus Almelo)	40

Kom heerlijk genieten in onze groene oase van al het lekkers dat we met liefde voor je bereiden.
Voor de kinderen is er een waterspeelplaats in ons Doepark waar ze zich helemaal kunnen uitleven.

<< Deze stoelen van larikshout zijn gemaakt door Edwin Sarink en samen met Ed Heijstek afgewerkt

Vrijwilliger worden?

Je kunt trouwens je behoefte aan rust, overdenkingen en inspiratie uitstekend kwijt bij onze club vrijwilligers. Zij zijn alle dagen van de week actief in het Natuurhus en Doepark, als gastdame of gastheer, schoffelend in de buurtmoestuin, zich inspannend om de borders er seizoenlang prachtig uit te laten zien of als vrijwilliger die educatieve taken op zich nemen voor schoolkinderen of volwassenen.

Introvers of extraverts?

Hans Oude Luttikhuis, Stichting Natuurhus Almelo

Enkele weken geleden las ik een stuk over prikkelarme ruimtes, waarin studenten van de introductieweken zich even terug kunnen trekken als ze behoefte hebben aan een veilige en rustige omgeving. Een ruimte waar ze met iemand kunnen praten over belangrijkere zaken dan studie en toekomst.

Prikkelarm Doepark

Nu ga ik hier niet verkondigen dat het bestuur van de Stichting Natuurhus Almelo bij het ontwikkelen van de plannen voor het Doepark met name de introverte bezoeker voor ogen had. Feit is wel dat er in ons Doepark een heleboel prikkelarme plekken zijn, waar de batterij weer opgeladen kan worden door stilte, waar nieuwe energie opgedaan kan worden door alleen zijn. We zien kinderen in onze natuurspeeltuin eindeloos met zand en water in de weer, zonder afgeleid te worden door anderen.

Verkiez je de prikkelarme rust van onze groene oase boven het gejam van de binnenstad, waar zintuigen voortdurend op scherp staan en de mind 'aan'? Van harte welkom dus in onze 'tuin van prikkelarmoede'.

Afwisseling

Mocht je dan toch behoefte hebben aan de noodzakelijke variatie, een welkome afwisseling van de monotonie, dan hebben we daar natuurlijk ook rekening mee gehouden.

Begin september heb je, en hopelijk alle kinderen van Almelo en omgeving, kunnen genieten van het Fête de la Nature, dat jaarlijks door IVN wordt georganiseerd.

Op 8 oktober staat het volgende feest alweer op het programma. Een vernieuwd Oogstfestival met veel nieuwe inspiraties, een interessant ingevulde themaweek met mooie lezingen en voordrachten. In de decembermaand kunt u rondom het Natuurhus genieten van alle Mirrewinter-activiteiten die door NIVON en KNNV worden bedacht.

Oogstfestival!

8 oktober 2023

Van 13.00-17.00 uur

Ambachtelijke lokale markt - Leuke activiteiten -
Lekker eten o.a. uit de moestuin - Live muziek -
Oogst, groen, natuur

Doepark de Hagen - Hagenborgh 4, Almelo

Natuurfestival

Fête de la nature: een geslaagde dag!

Zaterdag 2 september is voor de derde keer Fête de la nature gevierd in het Doepark. De vrijwilligers van de IVN Almelo, het Iemenschoe, Astrona, het Natuurhus en alle andere betrokkenen hebben een speciaal programma verzorgd met allemaal leuke activiteiten. Met ruim 350 bezoekers en prachtig weer kijkt de organisatie terug op een geweldige dag! We kregen veel complimenten van de families en kinderen hoe leuk ze het vonden.

De natuur zit vol verrassingen. Het Fête de la nature is een natuurfestival, waarbij iedereen wordt uitgenodigd om 'de natuur te vieren'. Gebruik je zintuigen om de natuur te ontdekken. En help de natuur waar mogelijk.

Er waren verschillende activiteiten gericht op natuurbeleving of natuureducatie. De kinderen beleefden de natuur op zijn puurst door een blotevoetenpad te bewandelen. En wie durfde, kon de fijne kneepjes leren van vuur maken. Maar ook de andere activiteiten waren erg geliefd, je hoefde je niet te vervelen! Denk aan: boogschieten, schepnetten, groenten oogsten in de moestuin, beestjes of fossielen zoeken, een kijkje nemen bij de imkers, ouder kind yoga, je laten inspireren bij de Herenboeren, vogel-

huisjes timmeren en kunstjes leren van het kindercircus. Geweldig om al de blije kindergezichten te zien, naast het enthousiasme van alle vrijwilligers die deze dag mogelijk maakten.

Al zin in de volgende activiteit? Bezoek dan op zondag 8 oktober het Oogstfestival. Zou je het leuk vinden om volgend jaar te helpen bij het Natuurfestival of wil je graag aan iets anders bijdragen? Neem een kijkje op de website van het Natuurhus en stel je vragen aan een van de verenigingen. Het IVN zoekt onder andere nieuwe bestuursleden, om ons te kunnen blijven inzetten voor natuurbeleving en natuureducatie.

Expositie

'Op goede voet met de aarde'

Jeanette van Ditzhuijzen, IVN Almelo

Het Natuurhus en het Stedelijk Museum in Almelo organiseren van 2 september tot en met 10 december 2023 de duo-tentoonstelling *Op Goede Voet met de Aarde*. Twee tentoonstellingen met hetzelfde actuele thema, elk bekeken vanuit een eigen invalshoek.

Beide exposities gaan uit van de ecologische voetafdruk. Wat houdt dit in, wat zijn de gevolgen voor de aarde van een grote voetafdruk en hoe kunnen we ervoor zorgen dat onze voetafdruk zo klein mogelijk blijft? Andere onderwerpen die aan bod komen, zijn biodiversiteit, recycling en het gebruik van water.

Het Natuurhus legt in de expositie de nadruk op het samen proberen de voetafdruk groener te maken. Bezoekers krijgen daarvoor tips en kunnen in het Natuurhus berekenen wat hun eigen voetafdruk is. Het Stedelijk Museum laat zien hoe kunstenaars en ontwerpers de natuur zien. Voor de een is het een idylle en inspiratie. Anderen plaatsen kritische noten of komen met innovatieve ideeën.

Water

Watergebruik en waterkwaliteit spelen een belangrijke rol. Bij het Natuurhus gaat één van de activiteiten voor kinderen van 6 tot 12 jaar over waterzuivering. Het Stedelijk Museum zoomt in op de waterverspilling bij de productie van jeans. Die productie is één van de meest vervuilende binnen de mode-industrie. Om de katoenplanten op de plantages water te geven en het garen te verven, gebruikt men naast stinkende chemicaliën, ongeveer 7.000 liter water. En dat allemaal voor de productie van één jeans. Met meer dan twee miljard jaarlijks verkochte jeans kan de impact van het recyclen van jeans en het gebruik van biologische katoen enorm zijn. MUD Jeans is in 2012 opgericht en produceert nieuwe

jeans van gerecyclede jeans, omdat het minder afval wil en een nieuwe circulaire economie en eerlijke productie nastreeft.

Ook in het Natuurhus komt hergebruik aan de orde. Het Natuurhus ziet hergebruik als een essentieel onderdeel van goed omgaan met de aarde. Daarom organiseert het Almelo Repair Café op 8 september 2023 een reparatie-sessie in het Natuurhus.

Dan worden tevens voorbeelden getoond van recycling, de gevolgen van de plastic soep en wat we kunnen doen om afval te verminderen.

Natuurkunstwerken

Het Stedelijk Museum Almelo wil de kwetsbaarheid van de natuur in de kunst laten zien. Met de overweldigende en schilderachtige landschapsfoto's van Saskia Boelsums bijvoorbeeld. Zij weet als geen ander die indrukwekkende, soms woeste en even vaak kwetsbare schoonheid van de natuur in beeld te vangen.

Ook glaskunstenaar Barbara Nanning laat zich in haar werk *Gekleurde schaduwen* inspireren door de natuur.

De idyllische blik op natuur zien we ook in werken van diverse andere kunstenaars in de expositie, zoals van Bert Exel. Zijn schilderijen zijn te herkennen aan de karakteristieke manier waarop het licht geschilderd is. Het gaat om een optische illusie, die een verandering in de ruimte teweegbrengt. Bert put zijn inspiratie vaak uit landschappen en dieren, die steeds blijven boeien. Het gaat bij hem altijd om de sfeer die door het licht wordt bepaald.

Heel bijzonder zijn de papieren sculpturale collages van Charlotte Schrameijer. Ze zijn een uiting van de broosheid van ons bestaan, van de gevolgen van ons menselijk handelen op de natuur.

Charlotte verzamelt foto's van de natuur die haar veront-rusten, zoals van oorlogsgebieden, vluchtelingenkampen, vervuilde gebieden, overstromingen, stormen, tsunami's en dergelijke. Deze beelden versnijdt ze tot collages die 'papieren tapijten' of kantwerken vormen, waarin Schra-meijer zoekt naar een balans tussen iets wat van een afstand 'mooi' lijkt, maar bij nadere beschouwing een rauwe werkelijkheid blijkt te zijn.

'Nieuwe' meubels

Dan zijn er nog de jonge innovatieve ontwerpers Anton en Dennis Touw van PLANQ. Omdat zij het gebruik van steeds nieuwe materialen niet meer houdbaar vinden, maken zij meubels van hernieuwbare materialen en textielafval dat mede afkomstig is van het Almelse textielrecyclebedrijf Frankenhuis. In hun ontwerpen geven de tweelingbroers niet alleen nieuw leven aan restjes en afgedankt textiel, maar creëren zij vooral milieubewustzijn.

Dat geldt ook voor ontwerper Kees Dekkers van No Waste Chair. Hij heeft het ongemakkelijke afvalprobleem omgezet in een mooi en aansprekend ontwerp, dat stiekem nog net een beetje ongemakkelijk is. Een transparante stoel met tafel die gevuld kan worden met je eigen bedrijfsafval. Een mooi statement en discussiestuk.

Opdrachten, workshops en lezingen

In het Tiny Forest van het Natuurhus kunnen ouders en kinderen door middel van opdrachtjes zien en ervaren

wat biodiversiteit doet voor de natuur. Daarnaast komen er tijdens de duo-expositie nog workshops en lezingen in het Natuurhus. De meest recente informatie staat op de website www.natuurhusalmelo.nl.

OP GOEDE VOET MET DE AARDE

2 september t/m 10 december 2023

Stedelijk Museum Almelo
Prinsenstraat 13
7607 JC Almelo
www.stedelijkmuseumalmelo.nl

Natuurhus
Hagenborgh 4
7607 JT Almelo
www.natuurhusalmelo.nl

Openingstijden op beide locaties:
dinsdag t/m zaterdag van 10 tot 17 uur
zondag van 11 tot 17 uur

Door de vegetatie heen fotograferen

Ron Poot, KNNV

Vind je dat ook zo mooi, één onderwerp scherp in beeld en alles er omheen vaag en dromerig. Een foto waar je zo lekker bij weg kan fantaseren. Hoe krijg je die sfeervolle vaagheid om je onderwerp heen?

Een van de manieren om dat te bereiken, is fotograferen door de omringende vegetatie heen. Of het nu bloemen, dode bladeren, grassprietten of mosjes zijn, het maakt niet uit. Ze zorgen voor een vervloeiend kader om je onderwerp heen. Je moet er dan wel voor zorgen dat die natuurlijke omlijsting heel dicht bij je cameraleens is. Hoe dichterbij, hoe vager het in beeld komt. Natuurlijk moet je wel een gaatje overhouden om doorheen te richten, om het onderwerp scherp en ongehinderd in beeld te krijgen. Probeer allerlei standjes uit. Je zult merken dat een paar centimeter verschuiven al een heel ander beeld oplevert. Experimenteer net zo lang tot je een lekker beeld in je zoeker hebt.

Als je vanaf een laag standpunt fotografeert, krijg je de achtergrond ook nog mooi vaag. Het effect? Een foto die onderdompelt in vage vlekken en vegen.

Fotografeer je met een macrolens? Dan kun je heel goed gebruik maken van de eigenschap dat je hiermee een klein onderwerp groot in beeld krijgt. Dit zorgt ervoor dat de scherptediepte heel klein wordt. Dus... nog meer vaagheid in de omgeving.

Een goede tip die hierbij hoort, is dat je je camera handmatig instelt, op M (= manual, geheel handmatig) of A (= aperture, diafragma handmatig). Dan kun je het diafragma naar wens instellen. Voor ultieme vaagheid zet je je diafragma flink open (bijvoorbeeld f/2,8). Het effect is dat de scherptediepte nog minder wordt en de omgeving nog meer vervloeit.

Veel succes!

Actueel

Nieuw in de groene bibliotheek

Truus Hoessler, Stichting Natuurhus Almelo

De blaadjesdief

Auteur: Alice Hemming

In dit prachtig geïllustreerde prentenboek denkt eekhoorn dat de blaadjes van de bomen worden gestolen. Vogel probeert hem uit te leggen dat het herfst is en dat daardoor de bladeren verkleuren, van de boom vallen en weg worden geblazen door de

wind. Met veel moeite komt eekhoorn weer tot rust totdat hij op een ochtend wakker wordt en denkt dat het gras gestolen is.

Een heel grappig, leuk verhaal over de wisseling van de seizoenen van zomer naar herfst en winter. Achter in het boek staat nog extra uitleg over de herfst. Geschikt om voor te lezen aan kinderen tot en met 5 jaar.

Kikker en de wind

Auteur: Max Velthuis

Het waait ontzettend hard. Als kikker naar buiten gaat, vliegen de blaadjes van de bomen om hem heen. Het gaat zelfs zo hard waaien dat de takken van de bomen buigen en hij zijn huisje in geblazen wordt. Dan

hoort hij een hele harde klap. De boom naast het huisje is omgewaaid en hij kan daardoor niet meer naar buiten. Wat nu? Een prachtig prentenboek, geïllustreerd door de schrijver, waarin het thema wind goed wordt uitgelegd. Geschikt voor kinderen tot en met 5 jaar.

Twijgje; een magisch jaar in het bos

Auteur: Jan Hughes

Een schitterend, magisch prentenboek waarin Twijgje, het jongste boompje in het bos, graag net zo groot wil worden als haar moederboom. Dat blijkt nog niet mee te vallen. De kinderen volgen het verhaal van Twijgje door alle seizoenen en jaren heen. Hierbij wordt

heel goed en op eenvoudige wijze het ecosysteem bos uitgelegd. Achterin het boek wordt nog aanvullende informatie gegeven. Geschikt voor kinderen vanaf 4 jaar.

Uurtje natuur: het bos

Auteur: Rikky Schrever

Om dit leuke compacte boekje te lezen, vol wetenswaardigheden over het bos, heb je ongeveer een uurtje nodig. Daarna weet je een heleboel over wat je allemaal in het bos kunt vinden, de verschillende soorten bomen en hoe ze groeien, waarom bossen zo belangrijk zijn en welke dieren er wonen. Daarna is

het tijd om op pad te gaan en worden er volop tips gegeven van wat je allemaal in het bos kunt gaan doen. Voor in het boekje staan 5 tips voor het maken van een werkstuk. Een leuk boekje met volop informatie en vele kleine, maar mooie afbeeldingen. Geschikt voor kinderen vanaf ongeveer 9 jaar.

Mijn kleine handboek duurzame ontwikkeling

Auteur: Mélanie Perez

Een heel informatief boek dat kinderen door middel van opdrachten milieubewust maakt. Diverse milieuthema's komen aan bod, zoals biodiversiteit, broeikas effect en recyclen. Bij elk thema hoort een proef of andere activiteit. Deze

worden goed uitgelegd en er wordt duidelijk aangegeven wat je voor elke activiteit nodig bent. Aan de rechterkant van elke themabladzijde staat de rubriek 'weet jij', waarin kort en bondig weetjes over het onderwerp worden gegeven. Een heel leerzaam boek voor kinderen vanaf 8 jaar. Begeleiding van volwassenen is zeer wenselijk.

Het klimaatboek

Auteur: Greta Thunberg

De bekende Zweedse activist Greta Thunberg staat al jaren in de belangstelling, omdat zij al op jonge leeftijd de klimaatproblematiek krachtig onder de aandacht bracht. Dit boek bevat bijdragen van bijna 100 wetenschappers en andere betrokkenen die zij heeft gevraagd om de klimaatproblemen te analyseren en aan te geven wat er mogelijk is om deze crisis op te lossen. Onderwerpen

die aan bod komen zijn onder andere de smeltende ijskappen, de uitstervende soorten en de voedselvoorziening van zoveel mensen. Een gedeelte van het boek schreef zij zelf. Hierbij beschrijft zij haar leerproces en haar schokkende ontdekking van de bewuste pogingen van vele politici om de mensen onjuist of niet te informeren over de klimaatcrisis en de gevolgen ervan.

Groen geluk

Auteur: Esther de Beer

Een heel praktisch, leuk en mooi geïllustreerd boek, boordevol duurzame tips en ideeën om de wereld een stukje groener te maken. Groener leven hoeft geen handenvol geld te kosten. Kleine aanpassingen kunnen al heel veel bijdragen en het is vaak ook

nog leuk om te doen. Op die manier word je van duurzaam bezig zijn, ook nog eens gelukkiger.

Perronpapegaaien & krekelscriminelen

Auteur: Auke-Florian Hiemstra

In dit boek neemt de schrijver/bioloog ons mee op safari in de stad. Hier is namelijk veel meer natuur te vinden dan we denken. Heel veel planten en dieren hebben zich op een bijzondere manier aangepast aan het leven in de stad. Het boek bevat heel veel bijzondere weetjes en laat zien hoe dieren afval

soms heel handig gebruiken. Kraaien verzamelen bijvoorbeeld klerhangers voor hun nest en meerkoeten broeden soms op zonnebrillen en kwasten.

Hij laat echter ook zien hoe gevaarlijk al dat afval is. Zo raken vissen verstrikt in plastic handschoentjes en vogels zitten met hun kop vast in een fles. Daarom geeft hij tips om de stad groen en zonder gevaarlijk afval te maken. Een schitterend boek, met mooie illustraties. Geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar, maar zeker ook voor volwassenen.

Groene visite

Laura Brummelhuis, IVN Almelo

Andere jaren hadden we in augustus altijd een zomerstop met groene visites. Dat hebben we dit jaar anders gedaan. Onze vrijwilligers gaan op verschillende tijden met vakantie en waren dus beschikbaar in de zomermaanden. En daar werd volop gebruik van gemaakt door de instellingen.

De zomerkoffer wordt veel gevraagd. Vooral groente en fruit van eigen tuin is erg lekker en erg geliefd. We nemen op een groene visite altijd wat lekkers mee als aardbeien, bessen, bramen enz. De bewoners smullen er goed van. Maar, in sommige instellingen komen we iedere maand en dan is de boerderij of 'met de Goastok door Twente' een goede aanvulling.

Bij een groene visite met het thema boerderij in de Titus Brandsmahof kwamen mijn collega's een bewoner tegen die lid is geweest van het IVN. In het begin was mevrouw wat stil, maar dat veranderde toen ze begon te vertellen over de boerderij van haar ouders. En de platen die we lieten zien, waren ook heel fijn om haar verhaal aan te vullen. Ook werd er gesproken over de moestuin, fruit, wecken en zelf jam maken. De groep heeft genoten van de eigen gemaakte pruimenjam met een cup cake.

In juni zijn er veel bloemen. Een zeer geschikt thema voor een groene visite in de Vriezenhof. Bij het Natuurhus en in de bermen konden we genoeg plukken en meenemen bij ons bezoek. De bewoners wisten zelf nog heel veel namen van de bloemen. Ze kregen na afloop allemaal een bosje bloemen mee naar hun kamer.

Begin juli hebben we ook nog deelgenomen aan de Groene Karavaan bij het Natuurhus en Hoog Schuilenburg. Dat gaf ons de gelegenheid contacten te leggen.

Soms krijg je vanuit instellingen een speciaal verzoek van de activiteitenbegeleider, zoals laatst de vraag of wij een mannenmorgen verzorgen. Natuurlijk kunnen we dit. Na overleg met mijn collega heb ik de opgezette uilen meegenomen uit de vitrine in het Natuurhus en daar in de groep wat over verteld. De heren hadden zelf ook nog aanvullende informatie. Dus een heel gezellige morgen.

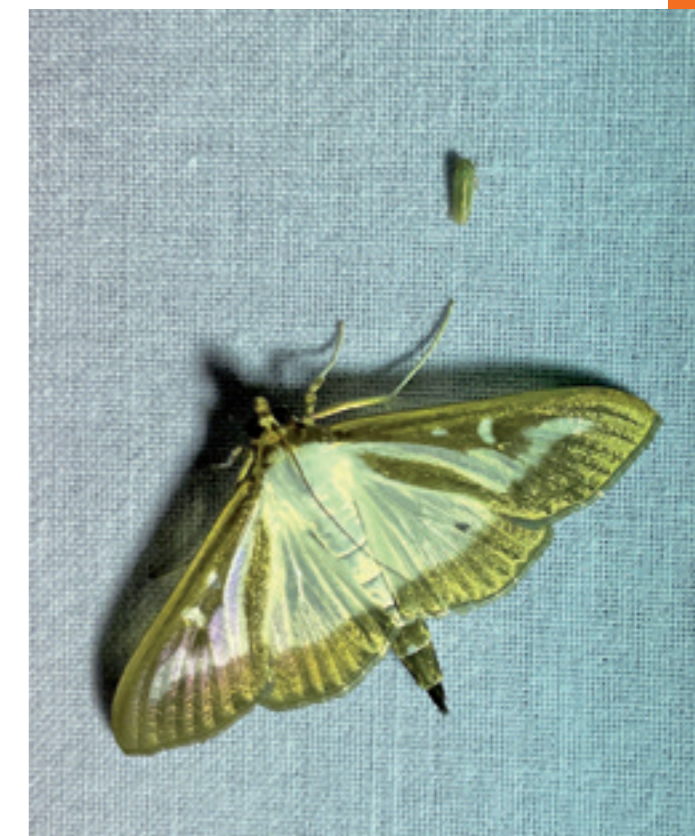
We gaan langzaam richting herfst met de vruchten en zaden, die al volop in de bomen en struiken hangen.

Aan de andere kant van het Natuurhus stond AstronA de lucht af te turen, ze keken voorbij ons zonnestelsel en voorbij ons melkwegstelsel en toonden ons het sterrenstelsel Andromeda. Binnen ons sterrenstelsel zagen we de Zwaan, Cassiopeia en de Zomerdriehoek. Ook was een Saturnus met zijn mooie ring op 1321 miljoen kilometer afstand goed te bewonderen.

Nationale nacht van de nachtvlinder

Er heerste een gezellige sfeer bij het Natuurhus tijdens de Nationale Nacht van de Nachtvlinder. Helaas kwamen er niet veel nachtvinders op het licht af. Hun aantal werd bijna overtroffen door het aantal belangstellenden. Ruim 20 belangstellenden kwamen tussen 21.00 en 23.00 uur op bezoek bij het lichtlaken, terwijl er tien soorten nachtvinders, 8 macro- en 2 micronachtvinders, op af kwamen.

De buxusmot kon op veel belangstelling rekenen en met 12 vlinders hadden zij ook meteen het grootste aandeel aan vlinders die te bewonderen waren. Sommige nachtvinders laten zich niet door het licht lokken, maar wel door een zoete lokstof. Maar op de lokstof, die op twee plaatsen in het Doepark op bomen was aangebracht zijn zelfs helemaal geen nachtvinders aangetroffen.

Op het licht kwamen de volgende vlinders af: Volgeling (3), Stro-uiltje (4), Open/Kleine breedbandhuismoeder (2), Zwart Weeskind (1), Gepijlde microuil (1) en Taxus-spikkelmot (1). Van de 2 micro's was er één onbekend, de tweede was een Bietzandvleugeltje. Verder waren er opvallend veel langpootmuggen.

Mediator | Trainer | Coach

www.HanRottink.nl | 06 20439985

Samenwerking is de sleutel tot succes van een organisatie, project of team.

Met training, coaching en mediation ondersteunt **Han Rottink** organisaties in hun ontwikkeling, teams in hun teamprocessen en individuele mensen in hun persoonlijke groei.

“Alleen ga je sneller, samen kom je verder”

Bijen houden, een uitdaging,

dat ervaren cursisten in de lessen

Ellen Rodenstein, 't Iemenschoeer

Het is alweer half augustus 2023, de basiscursus bijenteelt vordert gestaag. De honingkamers van de bijenvolken zijn afgenomen en geslingerd, de cursisten zijn bezig met de voorbereidingen voor de inwintering.

Na het afnemen van de honingkamers en het slingeren van de honing, stellen de cursisten vast hoeveel voer er nog in de broedkamers van de volken aanwezig is. We willen immers geen mierenzuurbehandeling geven tegen de varroamijten als er weinig voer in de broedkamers aanwezig is. Ook het aanwezige broed en de mijtval in de volken werden eind juli door de cursisten bekeken.

Na controle van de bijenkasten zien we dat er onvoldoende voer in de broedkamers aanwezig is en we gaan daarom eerst enkele liters invertsuiker voeren, zodat de bijen voorzien zijn van voldoende brandstof voordat we met de bestrijding beginnen. Daarvoor worden de voerbakjes bij schemer enkele dagen gevuld met invertsuiker.

Afname van mijten in het volk

Bij de laatste praktijkbijeenkomsten hebben we samen met de cursisten ook regelmatig gekeken naar de mijtval. In vergelijking tot eerdere jaren kunnen we vaststellen dat de mijtval lijkt af te nemen. Dat is onder meer te danken aan het feit dat we vanaf de periode dat de mijt is aangetroffen in ons land een gedegen bestrijdingsprotocol wordt gehanteerd. Mierenzuurbehandeling in de zomer, zelfs 2 keer behandelen, en oxaalzuurbehandeling in de winter. Maar er zijn meer invloeden die de afname van de varroamijten beïnvloeden. Een andere reden waarom er afname is van mijten is de toename van VSH in een bijenvolk. VSH is 'Varroa Sensitive Hygiëne', het hygiënisch gedrag waarmee hygiënische bijenwerksters het door varroamijten besmette gesloten broed weten te herkennen (door het celdeksel heen) en dit openen en uitruimen. Dit komt onder andere door koninginnenteelt waarbij deze eigenschap wordt doorgegeven.

Mierenzuur

In de les leren de cursisten gebruik te maken van mierenzuur. Mierenzuur is een organisch zuur dat in oplossingen van verschillende sterkten (60 en 85%) verkrijgbaar is. Door een mierenzuuroplossing gecontroleerd te laten verdampen, worden varroamijten gedood.

of via een sponsdoek met een schuifstelsel boven- of onderin de bijenkast.

Bij de toepassing van mierenzuur moeten de aangegeven veiligheidsmaatregelen in acht worden genomen. Op bijgaande foto's zijn de cursisten bezig met de voorbereiding van de mierenzuurbehandeling.

Oxaalzuurbehandeling in de winter

Een oxaalzuurbehandeling wordt in december januari uitgevoerd. Het broednest is dan kleiner en er is nog geen gesloten broed. Oxaalzuur heeft geen effect op mijten in het gesloten broed. Vandaar de keuze om de behandeling in de wintermaanden uit te voeren. Ook de behandeling met oxaalzuur vergt de nodige veiligheidsmaatregelen.

Op weg naar de afronding van de basis cursus bijenteelt 2023

We zijn er bijna. Nu de inwintering van de volken met het invoeren van de invertsuiker wordt afgerond in augustus 2023, zijn de cursisten druk bezig met de nodige voorbereidingen voor het examen in september.

Hierbij zijn bij het toedienen van de oplossing onder andere het aantal te behandelen broedkamers en de buitentemperatuur van belang. Het mierenzuur is ook effectief in het gesloten broed dat in de bijenkast aanwezig is. Er zijn verschillende verdampers op de markt, de Liebig-verdamper (of Liebig-dispenser) en de apidea-verdamper. Beide reguleren het verdampingsproces, via een verdampingspapier bovenin de bijenkast

Op 14 september 2023 zijn de cursisten geslaagd. Van harte gefeliciteerd!

Activiteiten

De zes verenigingen hebben samen een heel gevarieerd en breed activiteiten aanbod voor hun leden (samen bijna 1.000) en belangstellend publiek.

Vaste activiteiten van Nivon

Onderstaande binnenshuis-activiteiten vinden plaats in het Natuurhus:

- Maandag 13.30 uur: Olieverfschilderen
Informatie via Marjolein Haaksman, 06 46 03 16 14, marjolein.haaksman@live.nl
- Dinsdag 13.30 uur: Patchwork en quilten
Informatie via Janny Hammink, 0546 81 04 32, henkhamm@hetnet.nl
- Diverse keren op donderdag 14.00 uur: Leeskring
Informatie via Hannie Snel, 0546 45 97 59, hanniesnel@gmail.com

(Vertrek)adressen activiteitenkalender:

Natuurhus	Hagenborgh 4, 7607 JT Almelo
Beeklust:	Kinderboerderij/Stadsboerderij/Park: parkeren bij Ledeboerslaan 3, Almelo
Canisius:	Langs het Slot tussen Canisius en het bedrijf Automobielen
Doepark De Hagen:	Hagenborgh 4, 7607 JT Almelo
Erve Peeze:	Informatiecentrum de Doorbraak, Wolbeslanden 5, 7627 PS Bornerbroek
Fayersheide:	Walstraat, Vriezenveen
Frans op den Bult	Hengelsestraat 6, 7561 RT Deurningen
Korenmolen:	Korenmolen 'De Hoop', Nieuwstraat 71a, Almelo
Krikkenhaar:	Krikkenhaar 11, Bornerbroek
Noordikslaan:	Noordikslaan 47, Almelo
NS-Station:	Voorzijde NS-station (centraal) Almelo
Ootmarsum:	Parkeerplaats hoek Oldenzaalsestraat en Wolfsbree
Oude weverij:	Sluiskade NZ 14, Almelo
De Pook:	Kanaal Almelo-Nordhorn, ter hoogte van het einde van de Gravenallee
Schelfhorst:	Winkelcentrum Schelfhorst, Ingang oostzijde (sporthal)
't Stek, Natuurlokaal Almelo	(voorheen 'de Horst'), Deldensestraat 248, Almelo
Zwembad:	Het Sportpark, Sluiskade NZ 126, Almelo

IVN - KNNV excursieprogramma

- Als de excursie per auto is, worden de deelnemers (ook de automobilisten) vriendelijk verzocht zich aan te melden.
- Bij de dagexcursie lunchpakket en drinken meenemen.
- Houd te allen tijde rekening met het weer en de weersverwachting.
- Waar nodig: minimaal 24 uur van te voren aanmelden.
- Instappen? Carpoolen op basis van het delen van de reiskosten.

Hieronder vindt u de activiteitenkalender. De meest actuele versie vindt u op www.natuurhusalmelo.nl

Tip! De activiteitenkalender is uitneembaar, dus bewaren aan het prikbord kan!

OKTOBER 2023

Datum	Activiteit	Tijd	Plaats/vertrek	Anmelding	Vereniging	Kosten
zo 1	Paddenstoelenwandeling	14.00 - 16.00	Nijresbos, parkeren trimbaan	Henri Jansen, 06 20 08 00 33		
za 7	Plantenruil	10.00 - 10.30	Stadsboerderij Beeklust	Laura Brummeluis, 06 30 52 03 22	IVN	gratis
zo 8*	Oogstfestival	13.00 - 17.00	Natuurhus	niet nodig	SNA	gratis
zo 8	Scharrelkids - Oogstfestival	12.00 - 14.00	Natuurhus	scharrelkids.ivn.almelo@gmail.com	IVN	leden gratis, niet leden €3,-
zo 8	Wandelen	10.00-14.00	NS station	info@nivalalmelo.nl	Nivon	reiskosten
ma 16	IVN Natuuroudercursus	19.30-22.00	Natuurhus	0618783009	IVN	gratis
wo 25	Lezing Anita Meuleman, klimaatvriendelijk tuinieren	19.30-22.00	Natuurhus	niet nodig	Groei & Bloei	niet leden €5,-, leden €2,50
za 28	Nacht vd nacht	volgt	Natuurhus	website Natuurhus	alle verenigingen	volgt
ma 30	IVN Natuuroudercursus	19.30-22.00	Natuurhus	Natuurouderd.ivn.almelo@gmail.com	IVN	zie website

* Het oogstfestival is op 8 oktober. In week 40 van 1 t/m 8 oktober zijn er evenementen

NOVEMBER 2023

Datum	Activiteit	Tijd	Plaats/vertrek	Anmelding	Vereniging	Kosten
za 4	Kraanvogels Diepholz, dagexcursie	10.00 tot ±19.00	Zwembad	Henri Jansen 06 20 08 00 33	IVN/KNNV	carpool kosten
zo 5	Scharrelkids – Excursie Engbertsdijkswenen	10.00 - 12.00	Parkeerplaats in de Pollen	aanmelden verplicht	IVN	leden gratis, niet leden € 3,-
zo 12	Wandelen	10.00 - 14.00	NS station	info@nivalalmelo.nl	Nivon	reiskosten
ma 20	IVN Natuurouder-cursus	19.30 - 22.00	Natuurhus	0618783009	NME	zie website
wo 22	Lezing met Lisette le Blanc thema: Gertrude Jekyll, de beroemde Engelse tuinarchitecte	19.30 - 22.00	Natuurhus	niet nodig	Groei & Bloei	niet leden € 5,-, leden € 2,50

DECEMBER 2023

Datum	Activiteit	Tijd	Plaats/vertrek	Anmelding	Vereniging	Kosten
za 9	Kerstworkshop bloemschikken	10.00 - 12.00	Natuurhus	info@almelo.groei.nl	Groei & Bloei	zie website
zo 10	Scharrelkids Puzzeltocht Mirrewinter	10.00 - 12.00	Natuurhus	scharrelkids.ivn.almelo@gmail.com	IVN	leden gratis, niet leden € 3,-
zo 10	Wandelen	10.00 - 14.00	NS station	info@nivalalmelo.nl, 06 18 78 30 09	Nivon	reiskosten
wo 13	Lezing fotografie met vertellingen	19.30 - 22.00	Natuurhus	Ron Poot: ron.poot@me.com	IVN/KNNV	volgt
zo 17	Verhalenmiddag Mirrewinter*	Middag	Natuurhus/Doepark	zie website	IVN/KNNV	volgt
wo 27	3 ^e kerstdag wandeling Twickel	13.30 - 16.00	Zwembad	Henri Jansen 06 20 08 00 33	IVN/KNNV	carpool kosten
vrij 29	Eindejaarsplantenjacht: welke bloemen bloeien er rond de jaarwisseling?	10.00 - 12.00	Natuurhus	aanmelden verplicht Ron Poot: ron.poot@me.com	KNNV	

* De Mirrewinter-woeken zijn tussen 10 december 2023 en 20 januari 2024

De expositie Op goede voet met de aarde vindt plaats in het Natuurhus en het Stadsmuseum van 2 september t/m 10 december 2023

In lichtjaren heeft niemand haast

Edwin Sarink, AstronA

'In lichtjaren heeft niemand haast' is de titel van een prachtig boek van Marjolijn van Heemstra. Het heeft als subtitel 'Een zoektocht naar meer ruimte in ons leven'.

Marjolijn Heemstra werkte de afgelopen jaren samen met anderen aan het project Nacht-Wacht. Dit behelst een onderzoek naar de waarde van de nachtelijke duisternis in een stad met teveel lichtvervuiling. Een project met één missie: ons beeld van de duisternis verbeteren, want al dat licht is schadelijk voor ons en onze omgeving. In het boek beschrijft zij naast vele andere onderwerpen, haar eigen ervaring met 'de ontdekking van het donker'.

Het is dit jaar volle maan tijdens de Nacht van de Nacht. Op de foto ziet u de maan met in het midden de 'Regenboogbaai' (opname Edwin Sarink).

Inspiratie voor Nacht van de Nacht

Enkele citaten uit hoofdstuk 13 van het boek, bedoeld ter inspiratie voor De Nacht van de Nacht die dit jaar plaatsvindt op zaterdag 28 oktober: '...Op het onverharde pad waarop we richting huis wandelen, een eindje weg van

de lantaarns die inmiddels aangesprongen zijn, lijkt de begroeiing het licht op te zuigen. Een kort moment sta ik stil tussen de bomen, overvallen door een donker dat ik in de stad niet eerder heb ervaren...'

'...De volgende avond nemen David en ik de kinderen er weer mee naartoe, om ze iets van het donker te laten ervaren. Het is een korte wandeling, hun angst voor de spookachtige paden wakkert ons eigen ongemak aan, we durven het fietspad nauwelijks te verlaten. Maar zelfs het (zeer relatieve) donker van het fietspad doet iets met ons. Als vanzelf gaan de kinderen fluisteren, onze pas vertraagt,

in plaats van geluid te maken luisteren we naar geluiden om ons heen. Een brommer, de regen op de bladeren, het schorre roepen van een reiger. Even, heel even lijken we minder aanwezig te zijn, op te gaan in onze omgeving...'

'...De ontdekking van het donker geeft me in de dagen en nachten die volgen een aangenaam gevoel van ruimte. Het is alsof er in mijn hoofd een luik is geopend dat wegleidt van dagen vol licht en haast. Naar een extra vertrek, met hoge plafonds en ramen die een ander uitzicht geven dan ik tot nu toe kende.

<< In hoofdstuk 1 van het boek 'In lichtjaren heeft niemand haast' staat een verhaal over de beroemde foto de Hubble Ultra Deep Field. Deze overweldigende foto met duizenden sterrenstelsels laat ons een beeld zien uit een ver verleden toen onze zon en dus ook onze aarde nog niet bestonden.

Het snelle dagelijkse nieuws interesseert me steeds minder, het tempo van de natuur des te meer...'
Het boek is natuurlijk niet alleen een lofzang op het donker. Marjolijn van Heemskerk beschrijft in haar boek ontmoetingen met diverse wetenschappers en geeft haar persoonlijke originele kijk op vele zaken. Een aanrader!

Meer weten? Kijk op:

www.marjolijnvanheemstra.nl/nacht/de-nacht-wacht.

- Reinigingsproducten
- Materialen
- Machines

VRIELINK CLEAN.nl

welkoop
verstand van tuin & dier

Hét adres voor tuin & dier

Almelo www.Welkoop.nl

Scharrelkids

Meedoen? Meld je aan via scharrelkids.ivn.almelo@gmail.com tot twee dagen voor de activiteit.

Oogstfeest

Waar komt ons voedsel vandaan? Met deze vraag gaan we de buurtmoestuïn in. We gaan onze zintuigen gebruiken om goed te onderzoeken. Wie weet welke groente je gebruikt voor patat of hutspot? Met al die groenten krijgen we trek. Samen gaan we oogsten en daarvan gaan we wat van smullen!

Wist je dat er ook groenten zijn die je in de herfst kunt zaaien of poten? Hier gaan we mee aan de slag. We zijn heel benieuwd wat er allemaal in de volgende lente te oogsten valt.

Datum: zondag 8 oktober

Tijd: 12.00 - 14.00

Locatie: Doepark de Hagen

Lynn Smit, IVN Almelo

Datum: zondag 5 november

Tijd: 10.00 - 12.00

Locatie: Parkeerplaats de Pollen bij Engbertsdijksvenen

Graag om 9.45 uur aanwezig zijn, zodat we om 10.00 uur met de gids op pad kunnen.

Puzzeltocht Mirrewinter met chocolademelk

Mirrewinter betekent: het midden van de winter. In het kader daarvan organiseert het Natuurhus de hele week leuke activiteiten. Voor de Scharrelkids is er op zondag een puzzeltocht. Met warme chocolademelk! Kleed je warm aan.

Datum: zondag 10 december

Tijd: 10.00 - 12.00

Locatie: Doepark de Hagen

Excursie

naar de Engbertsdijksvenen met gids Op een kwartier rijden van Almelo ligt een bijzonder natuurgebied. Eén van de laatste hoogveengebieden in Nederland met veel water en riet waar verschillende soorten vogels graag hun nesten komen bouwen. Ook in het najaar leeft er van alles en is er van alles te zien.

Bioloog Ron Poot is gids van de Nederlandse Vereniging voor Veldbiologie en neemt ons mee op excursie om dit te ontdekken.

Kijk voor meer informatie over tijd en locatie op: www.ivn.nl/afdeling/almelo.

Kinderopvang High Five!

Staan en Opvallen!
voor kids van 0 - 13 jaar

www.kovhighfive.nl

Almelo: Roskamstraat 3 - T: 0546 648460 & Schoolstraat 44 - T: 0546 432976

Markthandel Hans Wesselink

Aardappelen en fruit

Ook voor Uw fruitmanden

Bestellingen worden ook thuis gebracht

Tel: 0546 822 523

GP

Groei & Bloei

Biokat's

Potgrond

Lidewij van Maanen, Groei & Bloei

Als kind was ik al gek op tuinieren en plantjes. Waar ik vandaan kom hadden we zandgrond. Aarde noemden wij 'zand'. Als ik een plantje in een pot wilde zetten, of een stekje wilde laten groeien dan moest ik maar 'zand' scheppen uit de tuin. Miezere plantjes werden dat, die slecht groeiden en niet bloeiden. Pas veel later ontdekte ik de wonderen van potgrond. Ineens groeide alles, ik kón het, plantjes kweken!

Potgrond, het wondermiddel

Maar wat is dat, dat zwarte rulle spul, waar alles zo goed in groeit? Wat je koopt in anonieme zakken, waarvan er stapels te koop zijn in de tuincentra? Eens kijken op de zak die ik nog heb staan: verschillende namen voor turf, houtvezel, kalk en kunstmeststoffen. Deze zak was voor binnenplanten, dus er zit nog een langwerkende mestkorrel in. Net als bij voeding staat het meest gebruikte ingrediënt bovenaan.

Turf

Sommige zogenaamde Eco-potgronden zeggen geen turf te gebruiken, maar Baltisch veen. Nou, turf = veen = baltisch veen = wit veen, allemaal oeroude veenmossen die carbon, koolstof (de C van CO₂) vasthouden in de bodem van veengebieden. De Baltische staten hadden daar nog veel van, maar dat neemt hand over hand af, en Nederland is een van de grootste afnemers van Europa. Maar liefst 4,7 miljoen kuub per jaar wordt Nederland ingebracht. Dat 'moet' wel, want onze eigen hoogvenen hebben we tussen 1850 en 1960 bijna geheel afgegraven. Pakketten van 4-5 meter dikte, opgestapeld en bijgegreoid in duizenden jaren.

Afgraven zorgt voor 5% van alle CO₂ uitstoot wereldwijd! Volgens wetenschappers komt er jaarlijks dankzij de Nederlandse turfindustrie 800.000 ton CO₂ in de atmosfeer, en in 2021 is er al een motie aangenomen in de Tweede Kamer voor een toekomstig verbod op gebruik van turf in potgrond.

Wie meer wil leren kan de aflevering Potgrond van Keuringsdienst van Waarde terugkijken op Youtube.

Recyclen

Wij houden van natuur, ook van natuur die ver weg is. En ons milieu moeten we beschermen, dat is duidelijk. Maar hoe gaan we dat dan doen? Weer 'zand' scheppen uit de tuin en treurig zijn om de resultaten? Eén manier is het recyclen van oude verbruikte potgrond. Nee, echt, je hoeft uitgedroogde aarde van uitgebloeide of dode planten, bollen en zaaigoed niet weg te gooien. Neem een oude (potgrond)zak en verzamel alle uitgedroogde kluitjes. Heb je een aardige zak bij elkaar, is het zaak om dit te verkruiden, grove ongerechtigheden te verwijderen en te rehydreren. Dat kan wat tijd kosten, uitgedroogde turf wil niet graag weer water opnemen. Dus wat roeren, weer water erbij, tot het er opnieuw uitziet en voelt als potgrond. Maar omdat het al gebruikt is, bevat het nauwelijks nog voedingsstoffen. Die gaan we toevoegen. Het makkelijkst en natuurlijkst gaat dat met wormenmest, die hoopjes die je 's morgens op je gazonnetje kan tegenkomen. Te krijgen bij kwekers van wormen die door hengelaars gebruikt worden. Wormenmest bevat verteerde plantenresten verrijkt met enzymen, schimmels en goede bacteriën, zoals het in de natuur ook het plantenleven voedt.

Wormenmest kopen? Neem contact op met Arno van Wormenwereld, Achterhoeksweg 12 Almelo, via arno@wormenwereld.com of 06 49 26 58 54).

Hoe werkt het?

Recept 1: basis potgrond:

- 10 liter oude, opnieuw bevochtigde, potgrond,
- 2,5 liter wormenmest voor het bodemleven
- 300 gram lavameel (Welkoop), voor mineralen, zuurgraad en om water vast te houden

Recept 2: zaai en stekarde:

- voeg aan recept 1 zand, perliet (gepof vulkanisch gesteente), of vermiculiet toe om de luchtigheid te bevorderen
- wat vermalen brokjes houtskool (of biochar als je slijk wil zijn)

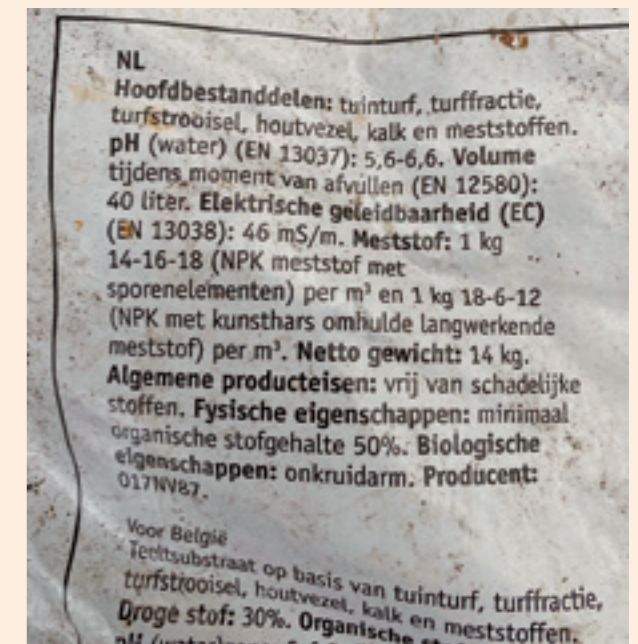
Recept 3: naar behoefte, (google de behoefte van de plantsoort):

- voeg aan recept 1 duivengrit toe voor kalk, en kleibasis kattenbakkorrels om vocht vast te houden

Vervangmateriaal

Kan je niet voldoende oude potgrond verzamelen, dan is een alternatief om een brik kokosvezel in te wateren. Dat levert ook 10 liter substraat op en is minder milieubelastend dan een zak kokosbasis potgrond te kopen. Dat laatste heeft vaak een zeer matige voedingswaarde, dus ook daar kan het beste lavameel en wormenmest aan toegevoegd worden. Gevalletje duurkoop = duurkoop.

Ook 50/50 huiscompost/oude potgrond, 50/50 huiscompost/molshoopaarde, en bladcompost, vooral als zaai en stekarde, is als basis te gebruiken. Daarover meer in een volgend artikelje.

De libellen

van het Hondeven

Eveline Stegeman, KNNV

Al bijna 20 jaar inventariseer ik het Hondeven op libellen. Meestal alleen, soms met mijn vaste veldmaatjes Annie Wielemaker en Nel Windt. Het tellen van libellen voor het landelijk meetnet is aan voorwaarden gebonden. Zo moet onder andere geteld worden op vaste trajecten (zie figuur 1).

Sinds 2005 stuur ik de gegevens door aan de vlinderstichting. Anders dan de naam suggereert draagt de vlinderstichting ook zorg voor de coördinatie en verwerking van gegevens van libellen. Er is zowel een landelijk meetnet voor vlinders als voor libellen. En, sinds kort ook voor

hommels en nachtvlinders. In samenwerking met het CBS (Centraal bureau voor de Statistiek) worden landelijke trends bijgehouden. Zowel de voor- als achteruitgang van libellen, vlinders en hommels.

<< *Noordse glazenmaker eiafzet*

Soortenrijk Hondeven

De laatste jaren stond het Hondeven bovenaan de meest soortenrijke locaties voor libellen in Nederland. Van 2004 tot nu heb ik 42 soorten libellen aangetroffen nabij het Hondeven. Dat is ongeveer de helft van het totaal aantal soorten dat in Nederland voor komt. Van 30 soorten is vrijwel zeker dat ze zich voortplanten in of nabij het Hondeven. Hiervan zijn 7 soorten die als kwetsbaar vermeld staan op de rode lijst (2015), maar die echter geen wettelijk beschermde status hebben. Maar het geeft wel aan hoe bijzonder het gebied is voor libellen. De laatste twee genoemde witsnuitlibellen zijn pas recent in het Hondeven aangetroffen. Ze zijn dus weer terug van weg geweest en komen nu op meerdere plekken in het land voor. Het blijven echter zeldzame soorten en het is afwachten of ze zich ook echt gaan vestigen in en nabij het Hondeven. Van de Oostelijke witsnuitlibel heb ik in 2022 een huidje gevonden wat duidt op voortplanting. Dat was na al die jaren inventariseren toch echt de kers op de taart. Een andere zeer bijzondere waarneming was het afzetten van eitjes door een Noordse glazenmaker in oktober 2013. Ik was net bezig sialgalen te verzamelen voor een open dag.

Met de overige vijf bijzondere soorten gaat het helaas wat minder goed. De Maanwaterjuffer (*Coenagrion lunulatum*) en de Venglazenmaker (*Aeshna juncea*) heb ik de laatste paar jaren helemaal niet meer gezien, wat een landelijke trend schijnt te zijn. Dit geldt ook in een iets mindere mate voor de Noordse glazenmaker (*Aeshna subarctica*). De Noordse witsnuitlibel (*Leucorrhinia rubicunda*) en in iets mindere mate de Venwitsnuitlibel (*Leucorrhinia dubia*) zijn zeer zeldzame soorten aan het worden in het Hondeven. Het lijkt er op dat klimaatopwarming en daarmee de droogte hier debet aan zijn. Zoals altijd profiteren daar weer andere soorten van. Soorten die eerst alleen in zuidelijke landen voor kwamen vinden nu hier een geschikt leefgebied. De Vuurlibelle (*Crocothemis erythraea*) bijvoorbeeld komt nu algemeen voor in Nederland. Ook

Soort

Latijnse naam

Indicatie RL

Maanwaterjuffer	<i>Coenagrion lunulatum</i>	Kwetsbaar
Venglazenmaker	<i>Aeshna juncea</i>	Kwetsbaar
Noordse glazenmaker	<i>Aeshna subarctica</i>	Kwetsbaar
Venwitsnuitlibel	<i>Leucorrhinia dubia</i>	Kwetsbaar
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Kwetsbaar
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>	Verdwijnen uit Nederland
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>	Verdwijnen uit Nederland

Tabel 1: Soorten die gevonden zijn in het Hondeven en vermeld staan op de rode lijst (2015).

Vaste trajecten voor het tellen van libellen in het Hondewen.

diverse heidelibellen, zoals de Zwervende heidelibel (*Sympetrum fonscolombii*) voelen zich uitstekend thuis in het warmere klimaat. Een echte nieuwkomer is de Zuidelijke keizerlibel (*Anax parthenope*). In 2021 voor het eerst gezien in het Hondewen, maar nog geen voortplanting waargenomen.

De laatste jaren lijken er hogere aantallen libellen voor te komen die wat meer van voedselrijker water houden. Dit zijn het Lantaarntje (*Ischnura elegans*), de Azuurwa-

terjuffer (*Coenagrion puella*), de Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*) en Kleine roodoogjuffer (*Erythromma viridulum*) en de Bloedrode heidelibel (*Sympetrum sanguineum*).

Ondanks het komen en gaan van diverse soorten, blijven onderstaande soorten een vast gegeven in het Hondewen. Deze komen altijd in grote getale voor.

Het zijn over het algemeen soorten die in hoge aantallen indicatief zijn voor voedselarm zuur water, wat typerend is

Soort

Watersnuffel
Gewone pantserjuffer
Tengere pantserjuffer
Viervlek
Gewone oeverlibel
Grote keizerlibel

Latijnse naam

Enallagma cyathigerum
Lestes sponsa
Lestes virens
Libellula quadrimaculata
Orthretrum cancellatum
Anax imperator

Tabel 2: De vaste bewoners van het Hondewen.

voor het Hondewen. Ze worden echter ook in minder zuur wat voedselrijker water aangetroffen zoals in het Rietven, zij het in geringere aantallen.

Dat het Hondewen zo soortenrijk is aan libellen is, naast de afwezigheid van vis, mede te danken aan het beheer van het landgoed Schultenwolde. Er is een enorme diversiteit aan geschikt leefgebied voor libellen. Diverse watertjes worden afgewisseld door ruigte en bos. Libellen hebben zowel geschikt voortplantingsbiotoop nodig als plekken waar ze kunnen schuilen en eten. De aanwezige watertjes variëren in diepte, zuurgraad en mate van droogval. Het Rietven bijvoorbeeld is minder zuur dan het Hondewen, maar valt wel bijna geheel droog in zomers met weinig regenval.

Afgelopen jaar hebben Juriaan Moonen en Remo Wormmeester het Rietven een aantal keer geïnventariseerd op libellen. Er zijn minder soorten gevonden dan in het Hondewen, maar wel bewijs van voortplanting van de Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) en het voorkomen van de Platbuik (*Libellula depressa*). Deze libel heeft een voorkeur voor recent ontstane watertjes en is een echte pionier.

De rust in het gebied, zeker na de afsluiting van het wandelpad langs het Hondewen, is gunstig voor tal van libellen. Anderzijds natuurlijk wel jammer voor de liefhebbers van flora en fauna langs het Hondewen. Om persoonlijke redenen ga ik de intensiteit van de monitoring wat verlagen. Ik houd de vinger aan de pols wat betreft het komen en gaan van libellen, maar in geringere mate. Het zou natuurlijk geweldig zijn als er iemand met verstand van libellen mij zou willen ondersteunen met deze prachtige route, zodat er nog steeds twee keer in de maand geteld kan worden (mei tot en met september).

Alle gegevens over het tellen van libellen voor het landelijk meetnet en informatie over hoe er geteld moet worden, zijn terug te vinden op www.vlinderstichting.nl. Wil je mee tellen? Laat het me dan weten. Omdat het gebied niet vrij toegankelijk is, is toestemming vooraf van de eigenaar wel noodzakelijk.

Meer weten?

Neem contact op via Eveline Stegeman, 06 25 48 88 58 / 0546 53 25 58, evelinestegeman@gmail.com.

Madelifieje (Bellis perennis)

Wiepke van de Vliet, IVN Almelo

*Het madelifieje, heel nieuwsgierig
gluurde boven halmen uit
En een vlinder wakte zwierig
op haar af, de kleine guit.*

*Meisje, jekte hij, daar ginter
staat een grote paardenbloem,
En die beeft, als kwam de winter,
zoo ik uwen naam slechts noem.*

*Waarom moet ge hem zoo plagen?
Toe, lief kind, word toch zijn bruid.
Laat me een kusje naar hem dragen,
Steek uw lipjes naar mij uit.*

*Madelifieje wilde kijken,
En ging op haar teentjes staan,
En zij zag haar minnaar prikken,
Kakelbont en welgedaan.*

*"Wat een eer", zoo zei ze zachtjes,
Ik gevrijd door zulk een heer!
En zij lachte lieve lachjes,
En zij lonkte duizend keer.*

*En zij stak haar kleine blaadjes,
Willig naar den vlinder uit;
Die ging kussen zonder praatjes
En vloog heen, die kleine guit.*

Beschrijving

Het madelifieje is een overblijvend kruid met een afgeknotte wortelstok, die stevige wortels en uitlopers ontwikkelt. De kortgesteelde bladeren zijn kort behaard en staan in een rozet. De bloeitijd van dit sierlijke plantje is eigenlijk het hele jaar door. De bloemhoofdjes (1,5 - 3 cm) met witte straalbloemen (die onderaan iets rood zijn en soms ook bovenaan) hebben een geel hart hartje van buisvormige schijfbloempjes. De madelifiejes hebben vaak vijf tot zes kransen van straalbloempjes, maar zijn nooit geheel gevuld. Er is slechts één rij van groene omwindselblaadjes onder de witte straalbloemen. Hieraan kan men het madelifieje onderscheiden van de meeste andere bloemen die er op lijken. 's Avonds of bij regen sluit de bloem zich en buigt naar de grond en gaat slapen. Overdag keert ze haar geopende bloemhoofdjes naar de zon.

De bloeitijd van dit sierlijke plantje is april-juni. Soms kan de plant het hele jaar door bloeien, zelfs onder de sneeuw. Het verdraagt temperaturen tot -17°C.

Vindplaats

Het madelifieje is inheems (tot 2.400 meter hoogte) in Europa, Klein Azië tot Syrië. Het is één van de meest voorkomende bloemen in weiden, grasland en grasperken, op hellingen, in bossen enz. Vrijwel het gehele jaar door kon je dit sierlijke plantje in grote hoeveelheid in weilanden en bermen vinden. Zo was het, maar ik moest nu een uur zoeken naar een madelifieje om te fotograferen. Op een paar plekken in een klein grasveldje achter ons huis heb ik nog een paar exemplaren gevonden.

Mythologie

Het madelifieje zou volgens een mythe zijn naam 'Bellis' te danken hebben aan Belides, een boomnif (Dryade). Terwijl ze danste met haar geliefde Eghigeus, trok ze de aandacht van Vertumnus, de god van de boomgaarden. En om aan hem te ontsnappen, veranderde ze in een madelifieje. Een andere mythe vertelt over Boreas, de ruwe wind, die verliefd werd op Flora, de Bloemengodin. Hoewel hij, omhuld door koude nevelen, door het luchtruim zweefde,

was hij niet ongevoelig voor vrouwelijk schoon. Toen de aarde weer lieflijk pronkte en de bloemen erbij stonden in volle pracht, dacht hij dat het ogenblik was gekomen om het hart van zijn beminde te veroveren. Hij blies rechts en links zijn blankste sneeuwvlokjes over de bloemenweiden. Zeus was vertoerd, maar Flora lachte, en toen de Oppergod wat bedaarde, zag hij overal lieve bloempjes, geel met wit omkransd. De bloemengodin had elk sneeuwvlokje in een madelifieje herschapen.

Bij de Germanen zou het madelifieje gewijd zijn aan Ostara, godin van de lente en vruchtbaarheid. In de dertiende eeuw sprak men nog van Flos amoris (liefdesbloempje). Waarschijnlijk ligt de mythe aan de oorsprong van het aftellen en afplukken van de witte straalbloempjes bij jongeren, om te weten of zij door iemand bemind worden. (Hij bemint mij of hij bemint mij niet). Ik kan me herinneren dat wij dat als kind ook deden: Ook wij plukten één voor één de bloemblaadjes af en zeiden: hij is wel of niet verliefd op mij. Ook maakten wij van de bloemblaadjes sieraden: armbandjes bijvoorbeeld.

De Franse naam voor madelifieje (Pâquerette) is trouwens afgeleid van Pasen. In het Christendom is het madelifieje gewijd aan Maria als hemelse bloem in het Christendom: de bloem der bloemen, die nooit verwelkt.

Kunst

In de iconografie is het madelifieje het symbool van de verrijzenis, omdat de plant rond Pasen ontkiempt en daarom ook 'Paasbloem' wordt genoemd. Voor het einde van de vijftiende eeuw werd het Madelifieje afgebeeld op schilderijen, die de aanbidding voorstellen als onschuld van het kindje Jezus. Men vond dit eenvoudige bloempje (als beeld van goedertierenheid) toen een beter symbool dan de statige lelie. Naast de roos kreeg het madelifieje van de dichters de meeste aandacht. Werd aan een ridder de liefde toegezegd, dan mocht hij op zijn wapens een madelifieje aanbrengen. De jonkvrouw hield zijn aanzoek in beraad. Zij droeg dan een krans van wilde madelifiejes rond haar hoofd.

*"The rose has but a Summer reign;
The daisy never dies."*

James Montgomery (1771-1854)

Magie en volksgeloof

In Engeland, Frankrijk en bij ons werd (en wordt soms nog steeds) het bloemhoofdje gebruikt. (men trekt de bloemblaadjes er één voor één af: men neemt het bloemhoofdje in de hand en zegt; "Houdt hij wel of niet van mij. Dit blijf je doen tot je bij het laatste blaadje bent.

Soms werden de bloemblaadjes er één voor één afgeplukt om te voorspellen welke echtgenoot men zou krijgen: een rijke of een arme, een boer of een dief, enz.

Engelse meisjes legden soms de madeliefblaadjes onder hun kussen en hingen hun schoenen buiten aan het raam om van hun minnaar te dromen.

Madeliefjes in de magische geneeskunde

Madeliefjes werden o.a. in 1932 nog gebruikt bij kinderen: Men legde (zonder medeweten van de priester) op Sacramentsdag (2e donderdag na Pinksteren) een krans met madeliefjes onder het altaardoek en haalde hem er op de laatste octaafdag weer onderuit.. Madeliefjestuiltjes die men om de hals op de rug hangt worden tegen tranende

ogen gebruikt. De bundeltjes bestaan uit een bepaald aantal bloempjes: vijftientig voor volwassenen en vijftien of zeventien voor kinderen. Een oud sympathisch middel als beschutting tegen pest is het bewaren van madeliefjes die op Sint-Jan (24 juni) zijn uitgegraven. Verder (in Groningen) zou het eten van madeliefjes een magisch middel zijn tegen koorts. Om sterke menstruatie te stoppen werd een afkooksel van madeliefjes gedronken.

Legenden, sagen en sprookjes

Volgens een legende is het madeliefje ontstaan uit de tranen van Maria tijdens de vlucht naar Egypte. Hiermee vergelijkbaar is de mythe, die aangehaald wordt door Plinius de Oudere (77 n.o.j.). Volgens een Slavische legende ontstond het madeliefje uit de tranen van de heilige Magdalena toen zij bij het graf van Christus stond. Een Franse legende vertelt dat de rode kleur van bepaalde lintbloempjes van het bloed van het kindje Jezus komt, toen het zich gekwetst had aan een doorn of van een kus, die hij op die bloem gaf.

Kruidengeneeskunde

De plant werd pas vanaf de vijftiende eeuw een populair geneeskruid. Het werd onder andere gebruikt bij hoest, buikloop en open wonden, rode verhitte, lopende ogen, jicht en inwendig tegen reuma en als hoestsiroop. In de hedendaagse kruidengeneeskunde worden verse en gedroogde bloemhoofdjes gebruikt tegen buikloop en hoest, wegens de slijmoplossende en licht verdovende eigenschappen: de bloem voorkomt en verlicht krampen.

Ook wordt ze toegepast tegen allerlei huidkwalen (zoals furunculosis); een infusie van de plant is ook een eeuwenoud huismiddeltje tegen een ruw aanvoelende huid. Vers bladsap geeft de huid een frisse tint.

Huis, tuin en keuken

Frisse madeliefjes geuren licht en bevatten een slijmerig vocht met een iets bittere smaak. Bloemknoppen en jonge blaadje van het madeliefje worden gebruikt in soepen, sandwiches en salades. Jonge, gesloten bloemknoppen, in azijn ingelegd, kunnen als surrogaat voor commercieel verkrijgbare kappertjes dienen.

Bereiding van madeliefjesthee: twee theelepels bloemen of bladeren overgieten met ¼ liter kokend water; 10 minuten laten trekken en afzeven. Tweemaal daags 1 kopje drinken. In de volksgeneeskunst wordt deze thee ook toegepast in omslagen op slecht helende wonden of voor het betten van huiduitslagen.

UW BIOLOGISCHE KRUIDENIER IN CENTRUM ALMELO

Hans' Natuurvoeding

BIOLOGISCH AVONTUUR VOOR AL UW DAGELIJKSE BOODSCHAPPEN

Wij verkopen producten uit de biologische landbouw waar product, kwaliteit en respect voor mens, dier en plant voorop staat.

www.hansnatuurvoeding.nl
Schuttenstraat 4, 7607 JA Almelo
Tel.: 0546 810025

Openingstijden:
ma t/m vrij 09.00 - 18.00 uur
Zaterdag 09.00 - 17.00 uur

Hoe schoon

maakt u schoon?

Truus Hoessler, IVN Almelo

Een aanrechtkastje vol met schoonmaakmiddelen, wie kent dat niet. Maar zijn al deze producten wel nodig en hoe slecht zijn ze voor je gezondheid en het milieu? Een ding is zeker, schoonmaakproducten zitten vol schadelijke stoffen. Ze tasten de lucht en het water aan, omdat er chemische oplosmiddelen, drijfgassen, fosfaten en microplastics in zitten.

Chloor, wasbenzine en spiritus zijn schadelijk als je ze inademt. Ze tasten de longen aan. De aardolie die in heel veel producten zit veroorzaakt veel CO₂ uitstoot. Fosfaten en chloor zijn dodelijk voor het waterleven. Fosfaat stimuleert de groei van algen en dat zorgt ervoor dat het zuurstofgehalte in het water drastisch daalt. In heel veel schoonmaakmiddelen zitten plastic korreltjes. Die komen dan in het water terecht en iedereen weet intussen dat het niet vergaat, maar uiteindelijk in alle levende organismen terecht komt. En ook al bestaat een groot deel van het product uit water, dan nog is het belastend. De plastic flessen gevuld met 80 % water nemen heel veel onnodige ruimte in beslag bij het vervoer. En al die flessen vormen ook natuurlijk weer een hele grote berg plastics.

Het moge duidelijk zijn: De meeste schoonmaakmiddelen zijn zowel heel slecht voor ons als voor het milieu. Hoe kunnen we dan wel milieubewust schoonmaken? In de winkels vind je een enorme hoeveelheid schoonmaakmiddelen. Voor elk klusje heb je een ander middel nodig als je de reclame moet geloven. Maar is dat zo? De ervaring leert dat je met een paar eenvoudige middelen prima uit de voeten kunt. Met natuurazijn (dus niet schoonmaakazijn) (backing)soda, citroen en zout kom je een heel eind. Daarnaast kun je steeds meer (bijna) volledig biologisch afbreekbare schoonmaakmiddelen kopen. Seepje, Marcel's Green soap, Ecover, Ocean Saver, Ecopods zijn een paar merken die heel veel minder belastend zijn voor het milieu.

Niet alle ecologische genoemde producten zijn echt ecologisch. Het is namelijk geen beschermd keurmerk. Wil je zeker weten dat je een betrouwbaar merk hebt, kijk dan op www.keurmerkenwijzer.nl. Ik was altijd met Ecover wasmiddel en maak schoon met ecologisch afwasmiddel. Kalk verwijder ik met natuurazijn of citroen. Mijn keukenkastje is dus al jaren behoorlijk leeg. Een aandachtspunt is ook de hoeveelheid schoonmaakmiddel die gebruikt moet worden om het gewenste resultaat te verkrijgen. Je kan namelijk vaak met veel minder toe dan op de verpakking staat.

Sinds kort kun je ook biologisch afbreekbare wasstrips kopen. Die krijg je dan in een doosje. Zo'n stripje voeg je toe aan het water of stop je bij de was in de wasmachine. Het bestaat alleen uit wasmiddel. Ze zijn biologisch afbreekbaar, volledig plasticvrij, besparen 96% CO₂ uitstoot, geen milieubelastende verpakking en ze zijn niet duur, zo'n 0,25 cent per was (grootverpakking van het merk Briters). Er zijn al verschillende merken wasstrips te koop zoals het al genoemde merk Briters, maar ook strips van het merk Brauzz en The Good Brand zijn volledig afbreekbaar. De bekende wasmiddelen beginnen inmiddels ook met de verkoop van wasstrips. Ik heb nog niet gezien of deze merken ook biologisch afbreekbare stoffen gebruiken.

Door op een lagere temperatuur te wassen of het schoonmaakwater zo min mogelijk te verwarmen, spaar je ook

weer heel veel energie. Ik dweilde de vloer altijd met heet water. Kortgeleden las ik dat je daar de vloer helemaal niet beter schoon van krijgt. Het schoonmaakmiddel en water verdampt namelijk te snel, waardoor het bijna geen kans krijgt het vuil op te nemen.

En ook de microvezeldoekjes waar je mee schoon maakt, kun je beter vervangen door katoenen doekjes. Microvezels zijn gemaakt van plastic en bij elke wasbeurt verdwijnen de plastic vezels in het riool. Die gebruik ik nu ook niet meer. Nooit te oud om te leren, geldt dus ook zeker voor mij.

We kunnen allemaal iets doen aan de vervuiling van ons milieu. Samen kunnen we een grote stap maken. Daarnaast werkt de Europese Commissie aan een Chemicals Strategy voor een gifvrije leefomgeving in 2030. Het is de bedoeling dat door middel van strenge wetgeving de meest schadelijke chemicaliën in consumentenproducten verboden worden.

Het lijkt mij een utopie. Hiermee zorg je niet voor een gifvrije leefomgeving. Dan moet je alle schadelijke stoffen verbieden. Dat zie ik zeker op zo'n korte termijn niet gebeuren. Als consument kunnen we denk ik wel heel veel invloed hebben door de aankoop- en gebruikskeuzes die we maken. Als wij alleen biologisch afbreekbare producten kopen zullen de producenten daar zeker in mee moeten gaan.

VAN HUIGENBOSCH
Plaagdier beheersing

BIOLOGISCHE EN NATUURVRIENDELIJKE BESTRIJDING

📞 06 41 75 53 21
✉ info@ongedierterijssen.nl

Sponsors van Natuurhus Almelo

Groenpartners

Door groenpartner te worden van Stichting Natuurhus Almelo laat u zien dat uw bedrijf de groene initiatieven, natuureducatie en duurzaamheid in en om Almelo van de stichting steunt en een warm hart toedraagt. Voor minimaal 1000 euro per jaar bent u al zakelijk groenpartner. Stichting Natuurhus Almelo heeft een ANBI-status, dit betekent dat giften aan ons fiscaal aftrekbaar zijn.

Als groenpartner geniet u diverse voordelen waarvan we er hier enkele noemen.

- U steunt het project Doepark de Hagen, om het Natuurhus, het educatief pad en de beleef- en beweegtuin te kunnen realiseren. En daarvoor zijn wij u heel dankbaar!
- Uw logo wordt getoond op de homepage van onze website.
- U ontvangt 4 keer per jaar het Natuurhusmagazine per post.
- U ontvangt een eenmalige korting van 25 euro bij vier keer adverteren in het Natuurhusmagazine.

Lees meer voordelen en de wijze van aanmelden via www.natuurhusalmelo.nl/doe-mee/word-groenpartner

Enkele groenpartners zijn

Accountantskantoor Wansink & partner, Provincie Overijssel, Rabobank Noord-West Twente, Gemeente Almelo, Van Marle Consultants BV, Huize Almelo, Waterschap Vechtstromen, ROC Twente, Weidevogel Reclameproducties en StraC Communicatieadvies.

Vrienden

U bent al vriend van Stichting Natuurhus Almelo voor minimaal 100 euro per jaar! Als vriend steunt u de initiatieven en projecten van de stichting. Zoals de realisatie van Doepark de Hagen en het Natuurhus.

Als vriend geniet u diverse voordelen waarvan we er hier enkele noemen:

- U steunt het project Doepark de Hagen, om het Natuurhus, het educatieve pad en de beleef- en beweegtuin te kunnen realiseren. En daarvoor zijn wij u heel dankbaar!
- U ontvangt 4 keer per jaar het Natuurhusmagazine per post.
- U ontvangt een eenmalige korting van 25 euro bij vier keer adverteren in het Natuurhusmagazine.

Lees meer voordelen en de wijze van aanmelden via www.natuurhusalmelo.nl/doe-mee/word-vriend

Enkele vrienden zijn

J.A.Bent, H. van Gerwen, Van Dijk Technologie, R. Hazelhoff, Fam. Rodenstein en Lulof experts in gedrukte communicatie.

Donateur

Voor minimaal 25 euro per jaar bent u donateur en daarmee steunt u Stichting Natuurhus Almelo. Samen zetten we ons in voor natuureducatie en de natuur in en om Almelo. Daarnaast helpt u ons bij de realisatie van Doepark de Hagen en het paviljoen.

Als donateur van Stichting Natuurhus Almelo

- steunt u het project Doepark de Hagen, om het Natuurhus, het educatieve pad en de beleef- en beweegtuin te kunnen realiseren. En daarvoor zijn wij u heel dankbaar!
- ontvangt u 4 keer per jaar het Natuurhusmagazine per post.

Wilt u Stichting Natuurhus Almelo steunen? Ga naar www.natuurhusalmelo.nl/doe-mee/word-donateur om u aan te melden.

Enkele donateurs zijn

A. Koelman, A.G. de Bruijn, H. Scholten Albers, B. Heerink, B. de Vries, G.H. Hollander van Loevezijn, R. Westendorp-Stelling en H. Koskamp

Niet weggooien

Heeft u het Natuurhusmagazine Almelo gelezen? Gooi het niet weg, maar leg het bijvoorbeeld in de wachtkamer van uw huisarts of therapeut of in de huis-

kamer van een sportvereniging, wijkcentrum of bibliotheek. Zo hebben meer mensen leesplezier! Alvast bedankt voor uw medewerking!

Natuurhus Natuurhus Almelo

Het Natuurhusmagazine is een gezamenlijke uitgave van:

AstronA

AstronA (Astronomie Onderwijs Almelo) is een lokale vereniging die kennis over sterrenkunde wil verspreiden en populariseren. De vereniging doet dit door bijeenkomsten en voordrachten te organiseren. Verder wil de vereniging sterrenkundige waarnemingen bevorderen en geïnteresseerden in de astrofotografie bekwalen. Tevens ondersteunt AstronA docenten bij hun astronomielessen. Doordat de vereniging lid is van de KNVWS (Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde) maken we deel uit van de Astronomie gemeenschap in Nederland. www.astrona.nl

Imkersvereniging 't Iemenschoer

't Iemenschoer is de imkersvereniging van Almelo en omstreken en is een van de 220 afdelingen van de Nederlandse bijenhoudersvereniging NBV. Hoofddoel is het bevorderen van de bijenteelt door onder andere voorlichting op scholen en markten, organisatie van thema-avonden en begeleiding van nieuwe imkers die naast een persoonlijk mentor traditiegetrouw hun eerste bijenvolk van de vereniging krijgen. www.iemenschoeralmelo.nl

IVN

Het Instituut voor natuureducatie (IVN) is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu, door middel van voorlichting en educatie. Almelo is een van de 180 IVN-afdelingen die in Nederland actief zijn. IVN Almelo organiseert cursussen en activiteiten. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Mens & Natuur'. www.ivn.nl/afdeling/almelo

Groei & Bloei

Groei & Bloei maakt mensen bewust en enthousiast voor een groene omgeving in en rondom huis en in de natuur in het algemeen. De vereniging Groei & Bloei heeft landelijk 147 afdelingen. De afdeling Almelo en omstreken organiseert informatie-avonden, excursies, workshops, cursussen, plantenruildagen en open tuinen-weekenden. Leden ontvangen het maandblad 'Groei & Bloei'. www.almelo.groei.nl

KNNV

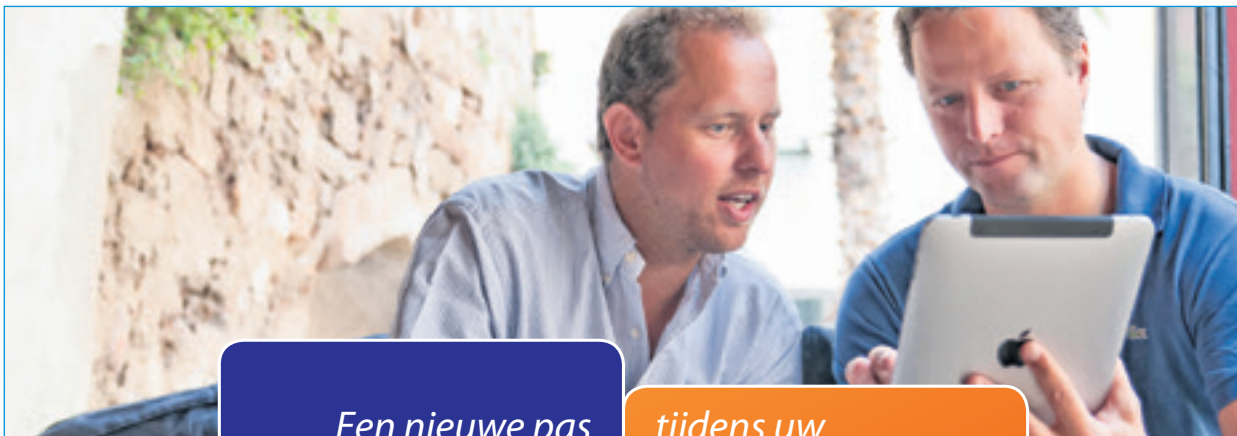

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is een landelijke vereniging voor veldbiologie. De leden houden zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. KNNV organiseert excursies, lezingen, dia- en filmavonden. Er is ook een inventarisatiewerkgroep actief. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Natura'. De afdeling Almelo bestaat al meer dan 100 jaar en was de eerste KNNV-afdeling in Twente. www.knnv.nl/twenthe

NIVON

NIVON-Almelo is een afdeling van het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk (NIVON). Het NIVON is er voor iedereen die zichzelf en anderen wil versterken in de zoektocht naar een eerlijke en groene toekomst. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Toorts' en korting op het verblijf in NIVON-accommodaties in binnen- en buitenland. www.nivon.nl

Een nieuwe pas
aanvragen

tijdens uw
lunchpauze.

Met onze online diensten kunt u meer dan u denkt.

De meeste bankzaken regelt u makkelijk en snel online. Gewoon op het moment dat u dat wilt. Dus ook het aanvragen van een nieuwe bankpas heeft u via rabobank.nl of de Rabo Bankieren App in een handomdraai geregeld.

Ga naar www.rabobank.nl/zelfregelen of de Rabo Bankieren App

Rabobank

Een aandeel in elkaar

Algemeen Nut
Beogende Instelling

ANBI

Stichting Natuurhus Almelo is door de belastingdienst erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Een instelling kan alleen een ANBI zijn, als ze zich voor minstens 90% inzet voor het algemeen nut.

Een ANBI heeft een aantal belastingvoordelen, onder meer voor schenkingen, donaties en legaten.

- Een ANBI betaalt geen erfbelasting of schenkbelasting voor erfenissen en schenkingen die de instelling gebruikt voor het algemeen belang.
  - Als een ANBI zelf schenkingen doet in het algemene belang, dan hoeft de ontvanger geen schenkbelasting te betalen.
  - Een ANBI komt in aanmerking voor teruggaaf van energiebelastingen.
  - Vrijwilligers die voor een ANBI werken, doen daarmee onder bepaalde voorwaarden een gift aan een ANBI.
  - Donateurs van een ANBI mogen hun giften aftrekken van de inkomsten- of vennootschapsbelasting.
- Om in aanmerking te komen voor de aftrek van periodieke giften, moeten de donateur en de ANBI de gift vastleggen in een overeenkomst.
- Voor donateurs van culturele ANBI's geldt een extra giftenaftrek.

AQUA
Comfort
WATERSCHEIDINGSTECHNIEK

leverancier van, zuiver,
zacht en
zinnenprikkelend water

15 jaar garantie

Uw voordelen:

- Glanzend sanitair
- Kalkaanslag verdwijnt
- Nazemen douchecabine overbodig
- Langere levensduur van apparatuur
- Geen ontkalkingsmiddelen meer nodig
- Besparing in de portemonnee
- Heerlijke thee zonder aanslag
- Minder zeepverbruik
- Een zachte huid

Meer weten? Bel of mail Karst Rodenstein voor een vrijblijvend advies via 06-51065737 of karst@ikwilalkvrijwater.nl en bezoek de website

www.ikwilalkvrijwater.nl